

Komparativna psihologija i Islam

Savjeti poznatog psihologa Mihaila Litvaka, izumitelja posebne metode za rješavanje konflikta koja se zove "Psihološki aikido".

U svim ovim savjetima pronašla sam predivne primjere iz Kur'ana i sunneta koji nam dokazuju nadnaravnost i savršenstvo naše vjere u svim aspektima našeg života. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio najbolji psiholog, primjer i model ponašanja vjernicima sve do Sudnjeg dana. **"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor..."** (El-Ahzab, 21)

1. Ako čovjek ne može da kaže ništa dobro o sebi, a želi nešto da kaže, on počinje da govori loše o drugima.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka govori dobro ili neka šuti, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka bude pažljiv prema svom komšiji, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka počasti svoga gosta!"* (Buhari i Muslim)

Zaista, suvišan govor vodi čovjeka ka ponoru grijeha, dok se primjer plodonosnog govora navodi u Knjizi Uzvišenog Allaha: **"Nema kakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima."** (En-Nisa, 114)

Štetne posljedice suvišnog govora su bezbrojne, a pod suvišnim govorom podrazumijeva se, između ostalog, pričanje o grijesima, o miješanju žena i muškaraca, o razvratnim sijelima... Također, u okviru suvišnog govora ulaze gibet, nemimet, svađe, raspravljanja i zbijanje šala, griješenje, psovanje, razvrat, bestidan govor, ruganje i ismijavanje s ljudima, laganje i slično.

2. Grizi nauku, a ne grlo svom bližnjem, ako zaista želiš nešto da zagrižeš.

Prve Kur'anske riječi objavljene Poslaniku s.a.w.s odnosile su se na čitanje, razmišljanje/razumijevanje, znanje i spoznaju; na sve one složene kognitivne procese koje obrazovanje u sebi involvira. **“Uči, čitaj, u ime Gospodara tvoga, koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, koji poučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna.”** (El-Alek, 1-5)

“On daruje znanje onome kome On hoće, a onaj kome je znanje darovano - darovan je blagom neizmjernim. A shvatiti mogu samo oni koji su razumom obdareni.” (El-Beqare, 269)

“I reci, Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi...” (Ta-ha,14) ”

“I Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dano znanje. A Allah zna ono što radite” (El-Mudžadele,11).

“Reci: Zar su isti oni koji znaju i i oni koji ne znaju? Samo oni koji pameti imaju pouku primaju!” (Ez-Zumer, 9).

“Savjetujem ti da neznalica ne budeš.” (Hud, 46)

Abdullah ibn Mesud, r.a., prenosi da je Poslanik, a.s., rekao: *“Zavidjeti se smije samo dvojici: čovjeku kome je Allah dao imetak pa ga troši na istini i čovjeku kojem je Allah dao mudrost pa po njoj sudi i poučava druge.”* (Buhari, 37)

Prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Čuvajte se zavidnosti, jer zavidnost uništava dobra djela kao što vatra uništava drva!”* (Ebu Davud)

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.w.s rekao: *“Zavidjeti se smije samo dvojici: čovjeku koji zna Kur'an i danonoćno ga uči i radi po njemu, i čovjeku kojem je Allah dao imetak pa ga danonoćno dijeli.”* (Buhari, 4737)

“Ko god traži znanje da upotpuni znanje o vjeri, Allah mu olakša put do Dženneta.” (Muslim).

3. Depresivno stanje je dato čovjeku da bi razmišljao o sebi.

“Mi ćemo vas dovoditi u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem, i time što ćete gubiti imanja i živote, i ljetine. A ti obraduj izdržljive.” (El-Beqara, 155).

“Divno li je stanje vjernika, zaista je za njega uvijek dobro, a to nemnikoko osim vjernik. Ako ga zadesi nešto lijepo, zahvali se Allahu pa bude dobro, a ako ga zadesi nekakva nedaća, on se strpi pa mu opet bude dobro.” (Muslim, 27.)

„Onaj ko kakvo zlo učini ili se prema sebi ogriješi pa poslije zamoli Allaha da mu oprost- naći će da Allah prašta i da je milostiv.“ (En-Nisa, 110)

Poslovice kaže: “Ono što te ne ubije, to te ojača”.

Iskušenja su za vjernike veliko dobro očvršćavaju našu vezu s Gospodarom, u njima vježbamo svoj sabur i učimo se uživati u njemu, u iskušenjima shvatimo da smo nejaka bića i osjetimo Allahovu potpunu moć i vlast nad nama. U iskušenjima često dovimo Gospodaru i osjećamo smiraj u druženju s Kur’anom, tek tada osjećamo najljepšu slast ibadeta.

4. Niko nikoga ne odbacuje, samo neko ide napred. Onaj ko je zastao, smatra da je odbačen.

“A da je Allah htio, On bi vas sve jedne vjere stvorio, ali je On htio da vas iskuša, u onom što vam je objavio. Zato, u dobru se natječite, Allahu ćete se svi vratiti.” (El-Maida, 48)

Ponekad se nakon vraćanja vjeri suočimo s gorkom istinom prolaznog dunjaluka, i shvatimo da moramo napustiti neke navike koje smo imali, ili napustiti neke ljude u našim životima. *“Onaj ko ostavi nešto Allaha radi, zaista će mu Allah to zamijeniti sa boljim od toga.”* (Ahmed, hadis sahih Mekasidu Hasene, 949 Kešfufu Hafa`a, 2197).

Nikad ne odustaj od Upute kojom te Allah počastio, ljudi i vremena se mijenjaju.

5. Ako dobro mislite o sebi, zašto je potrebno da još neko dobro misli o vama?

Prenosi Ebu Ummejje Eš-Ša'bani: „Došao sam kod Sa’lebe EHušenijaja, pa sam mu rekao: „Kako razumiješ ovaj ajet?“ Upita: „Koji ajet?“ Rekoh: „**O vjernici, brinite se o sebi; ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onakoko je zalutao!**“ Reče: „Dobro si pitao! Pitao sam za njega Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: „Naređujte dobro i zabranjujte zlo, pa kada vidiš

pokornog škrticu, strast koja se slijedi, dunjaluk koji mami i kada se svako bude divio svome mišljenju, onda se ti pazi i ostavi masu! Poslije vas su dani strpljivosti, u kojima je strpljivost kao držanje žeravice! Onakoko bude činio dobro u to vrijeme maćeće nagradu pedeset ljudi koji rade (sada) kao oni.“ (Muslim)

6. Radi šta želiš i ne pitaj za dozvolu. Nećeš je dobiti.

Radite ono što vas čini sretnima, i trudite se time zaslužiti ahiret. **“Ja samo želim da učinim dobro koliko mogu, a uspjeh moj zavisi od Allaha, u Njega se uzdam i Njemu se obraćam”** (Hud, 88.)

Musliman i muslimanka trebaju biti ambiciozni u pogledu svojih ibadeta, traženja znanja, svog posla, koristiti i činiti dobro i sebi i zajednici. Trud će se trudbenicima isplatiti. Musliman i muslimanka trebaju njegovati svoj individualizam, i posebnost svojih stavova, jer ih upravo to čini sposobnima i emocionalno kompetentnima da se bore za svoj život.

7. Sposobnost da se voli i dobro podnosi samoća pokazatelj je duhovne zrelosti. Sve najbolje radimo kada smo usamljeni.

Poslanik, s.a.w.s., je rekao: *“Sedmorica će biti u Allahovom hladu kad drugog hlada sem Njegovog ne bude. Među njima su: pravedni imam (vladar), mladić koji je odrastao u pokornosti Allahu, čovjek čije je srce bilo vezano za džamiju, dvojica ljudi koji su se zavoljeli u ime Allaha, na toj ljubavi se sastali i na njoj se rastali, čovjek koga je pozvala ugledna i lijepa žena, a on joj odgovorio da se boji Allaha, čovjeka koji je dijelio sadaku tako da desnica ne zna šta je udijelila ljevica, i čovjek koji se iskreno sjeti Allaha, pa mu oči zasuze.”* (Buhari)

Poslanik s.a.w.s bi se ponekad osamljivao u pećini Hira. U mnogim biografijama inteligentnih ljudi čitala sam o tome koliko su voljeli svoju privatnost, i povremeno osamljivanje. U samoći tek vršimo samoobračun, u samoći osjetimo koliko smo iskreni prema Gospodaru, a i prema ljudima, u samoći tek vidimo prema kome nam misli lete. U samoći najljepše dovimo, učimo Kur'an i razmišljamo. U samoći se isplaćemo, ojačamo i krenemo dalje. Najvrednije vrijeme naše samoće je zadnja trećina noći, iskoristimo je.

Abdullah ibn Omer je imao običaj kazati: *“Čovjek neće upotpuniti svoje vjerovanje sve dok ne bude potpuno svjestan da ga Allah gleda, pa neka ne čini tajno ono što bi ga na Sudnjem danu moglo osramotiti pred svim ljudima.”*

8. Nezrela ličnost često zna, ali ne radi po tome. Zrela ne samo da zna, već i radi. Zato nezrela ličnost kritikuje, a zrela radi.

Nezrele ličnosti kritikuju iz oholosti i želje da nanesu štetu, iz svoje ograničenosti i neznanja nanose štetu i sebi i drugima. U Islamu postoji ravnoteža, obrambeni psihološki sistem, sistem sabura i sistem djelovanja, ili pravednog napada odgovora s istinom. Poslanik, s.a.w.s., je rekao: *“Oholost je odbijanje istine i omalovažavanje ljudi.”* (Ahmed i Muslim) I rekao je: *“Dovoljno je čovjeku zla da omalovažava svoga brata muslimana.”* (Muslim)

Zrele ličnosti kritikuju s podlogom, znanjem, privatno i na lijep način. Zrele ličnosti žele pomoći i popraviti stanje. Ebu Rukajja Temim b.Evs ed-Dari, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik sallalahuhu alejhi ve sellem, rekao: *“Vjera je savjet.”* Upitali smo: *“A kome?”* Poslanik sallalahuhu alejhi ve sellem, odgovori: *“Allahu, Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku, vladarima muslimana i svim muslimanima.”* (Muslim)

„Neće niko od vas biti pravi vjernik dok ne bude želio svome bratu ono što ne želi i sebi.“ (Buhari)

9. Ja ne znam put do uspjeha, ali znam put do neuspjeha - to je želja da se svidimo svima.

Ljudima je nemoguće ugoditi, ali dužni smo pravedno postupati prema njima, i kloniti se njihovog zla koliko god je to moguće. Nikada ne pokušavajte ugoditi ljudima tako što ćete kršiti Allahove zakone. Allah okreće srca ljudi, neke duše se zbliže, neke ne, ostaje nam da budemo ljubazni prema svima i nastavimo svoj put. **„O vjernici, dužnosti prema Allahu izvršavajte, i pravedno svjedočite! Neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite nikako ne navede da nepravedni budete! Pravedni budite, to je najbliže čestitosti, i bojte se Allaha, jer Allah dobro zna ono što činite!“** (El-Ma'ida, 8.)

10. Nema muške ili ženske logike, postoji sposobnost ili nesposobnost da se mudro misli.

Islam je dao divnu počast ženi muslimanki i dao joj sva njena prava. Ženi muslimanki nije potreban feminizam niti natjecanje s muškarcima da bi dokazala svoju vrijednost ili inteligenciju. Žene muslimanke su kroz historiju poznate kao odlične majke, supruge, učenjaci i čvrsti temelji ovog ummeta. **“On će srce onoga koji u Allaha vjeruje uputiti!”** (Et-Tegabun, 11).

“Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i doista ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili.” (En-Nahl, 97).

11. Želiš da saznaš svog glavnog neprijatelja? Pogledaj u ogledalo. Izbori ss njim i ostali će se razbježati.

“Ne postoji za roba ništa štetnije od toga da mu Allahove blagodati postanu dosadne i zamarajuće, pa da ih ne vidi blagodatima, niti zahvaljuje Uzvišenom na njima, niti se raduje zbog njih, već se srdi i žali zbog prisustva tih blagodati i smatra ih nedaćom, a upravo je to od najvećih Allahovih blagodati njemu.

Većina ljudi je neprijatelj Allahovih blagodati prema sebi. Ne osjećaju da im je Allah otvorio Svoje blagodati, nego se trude da ih odagnaju i odbace iz lahkomislenosti i nepravde (prema sebi). Pa koliko je samo blagodati nekoga od njih obuhvatilo a on se trudi da ih odbaci zalaganjem svojim. I koliko je došlo blagodati do takvoga a on nastoji da ih, svojom nepravdom i neznanjem, odbije i da iste prođu. Rekao je Uzvišeni:

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا ۗ مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۗ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝٥٣

53 to je zato što Allah neće lišiti blagostanja narod kome ga je podario - sve dok se on sam ne promijeni - a Allah sve čuje i sve zna. (Al-Anfal, 53).

Ne postoji za blagodati veći neprijatelj od samog roba; on je, uz svoga neprijatelja, pomagač protiv samog sebe. Njegov mu neprijatelj baca vatru na blagodati a on puše u nju; on je taj koji mu je omogućio da baca vatru a zatim ga pomogao puhanjem (u nju), a kada zažesti njezino buktanje zazove u pomoć od požara, i opet mu svrha bude grdnja sudbine.” (El fevaid, Ibn Kajjim)

12. Postigni uspjeh - proći će uvrede.

Najveći uspjeh za muslimane je ostati dosljedan i ustrajan u svojoj vjeri, tako će inšallah postići samo dobro i na dunjaluku i na ahiretu.

“I neka se ničega ne boje i ni za čim ne tuguju Allahovi štíćenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali, za njih su dobre vijesti i na ovom i na onome svijetu.” (Junus, 62-64.)

“Ti ćeš, o čovječe, koji se mnogo trudiš, trud svoj pred Gospodarom svojim naći” (El-Inšikak, 6)

13. S prijateljima je prijatno razgovarati s neprijateljima korisno.

Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Povjerio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem čuvanje Sadekatufitrara, pa mi je došla osoba (kradljivac) i počela krasti hranu, pa sam ga uhvatio i rekao mu: „Sigurno ću te tužiti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.“ Zatim je ispričao čitavu priču dok mu šejtan nije treći put došao i rekao: „Pusti me naučiću te nekoliko riječi u kojima će ti Allah dati koristi.“ Rekao sam: „Koje su to?“ Rekao je: „Kada legneš u svoju postelju prouči Ajetul-Kursiju pa ćeš od Allaha stalno imati jednog čuvara i šejtan ti se neće moći približiti sve dok ne osvaneš.“ Pa sam ga pustio, i dočekao sabah namaz, pa mi je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao:Šta je uradio tvoj zarobljenik?“ Pa sam rekao: „Allahov

Poslaniče, tvrdio je da će me podučiti riječima kojima će mi Allah dati koristi, pa sam ga pustio.“ Rekao je: „Koje su to riječi?“ Rekao sam: „Kazao mi je: „Kada legneš u svoju postelju prouči AjetuKursij od početka do kraja: Allah, nema boga osim Njega, Živi, Održavatelj.“ I rekao mi je: „Uz tebe će stalno biti čuvar od Allaha, i šejtan ti se neće približiti dok ne osvaneš.“ A ashabi su žudjeli za svakom dobrom više nego bilo čim drugim. Pa je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Pa on ti je rekao istinu iako je veliki lažljivac. Znaš li, o Ebu Hurejre, s kim si već tri noći razgovarao?“ Rekao je: „Ne znam.“ Rekao je: „To je bio šejtan.“ (Hadis bilježi El-Buhari).

Često nam istinu o nama baš kažu naši neprijatelji, jer oni prvi mikroskopom vide naše greške i ne biraju lijep način da ih upakuju u celofan, već nam ih istresu u lice. I ljudski šejtani ponekad kažu istinu. Nije sve ono što nam drugi kažu ono što je u njima samima, nekad su zaista te greške pri nama.

“Tako smo svakom vjerovjesniku neprijatelje određivali, šejtane u vidu ljudi i džina koji su jedni drugima kićene besjede govorili da bi ih obmanuli” (El-En’am, 112).

Naši iskreni prijatelji će zaštititi našu čast, dati nam iskren savjet, prikriti naše mahane i sjetiti nas se dovi, a to je najljepši poklon za vjernika.

Čovjek treba da teži kvalitetu, a ne kvantitetu u prijateljstvu. Pravi prijatelj je tu da nas pomogne, i u dobru i u zlu.

“O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni!” (Et-Tevba, 119).

“Dobar i loš drug su poput prodavača mirisa i kovača: prodavač mirisa će ti ili pokloniti miris ili ćeš ga kupiti od njega ili ćeš barem osjetiti i mirisati lijep miris, dok će ti kovač spaliti odjeću ili ćeš osjećati i mirisati neugodan miris” (Buhari, br. 5534, i Muslim, br. 6860).

Omer ibn el-Hattab, r.a, govorio je: “Allah se smilovao svakom onom koji nam ukaže na naša hrđava djela!” Oni prije vas su primali savjete jedni od drugih i tako se međusobno pomagali.

Na Sudnjem danu svako će biti proživljen zajedno s onim koga voli, pa će tako onaj ko se druži sa dobrima i voli ih biti proživljen zajedno s njima. Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, kazao je: “Jedan čovjek priđe Allahovom Poslaniku i upita: ‘Allahov Poslaniče šta kažeš o čovjeku koji voli neke ljude, ali nije poput njih?’ Na to je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: ‘Čovjek će biti s onim koga voli!’” (Buhari, br. 6169, i Muslim, br. 6888), tj. i na ovom i na budućem svijetu.

14. Postoji samo jedan validan razlog za prekid veze i prestanak radnog odnosa - nemogućnost ličnog rasta u datim okolnostima.

U različitim okolnostima u našem životu shvatimo blagodat ljubavi u ime Allaha, odricanja i sabura. U našoj vjeri postoji pokuđeni i pohvalni sabur, i postoje momenti kada moramo odlučiti da više nećemo trpiti nečiju nepravdu, da se nećemo ponižavati i da nas ta osoba samo vuče ka dnu, i u tom trenutku odrastemo i sklonimo se iz te situacije za naše dobro.

Sabur je da savladaš dušu kada je uznemirena i ljuta, i da suzdržiš jezik da se drugima žali i jadikuje, i da spriječiš tijelo da čini ono što ne treba.”(Medaridžu salikin, 2/115) (Ibn Kajjim)

Budite u blizini ljudi koji vas podstiču na dobra djela.

15. Treba dijeliti samo radost s prijateljima i s neprijateljima. Prijatelj će se obradovati, a neprijatelj uzrujati.

Živimo u vremenima gdje je uveliko prisutan istraživačko tračersko uhodski trend, tako da neprijateljima ne treba olakšavati taj posao nego im treba dati dozu misterije, a sebe što više zaštititi od praktičara tih trendova. Naše prijatelje raduje naša sreća pa je podijelimo s njima, a poneku bol i tugu sačuvajmo za sebe kako ih ne bi s tim rastužili.

16. Ne juri sreću, i naći ćeš mjesto gdje ona obitava. I sreća će te sama naći. Mogu da ti kažem mjesto gdje obitava tvoja sreća - u tebi samom. A put do nje je maksimalan razvoj svih svojih sposobnosti.

Ibn Kajjim rahimehullah rekao je:”Kada srce spozna Gospodara, nađe kod Njega utočište i smiraj, a nedaće i tjeskobe nestanu, i prestane siromaštvo, a u srcu postoji tako siromaštvo koje ne može iskorijeniti niko drugi osim Uzvišenog Allaha, a takva nesređenost koju ne može urediti ništa drugo osim da se čovjek okrene Allahu, i takva bolest koju ne može iskorijeniti ništa drugo do iskrenost i pokornost Njemu.”

“Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i doista ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili.” (En-Nahl, 97)

“...one koji vjeruju i čija se srca, kad se Allah spomene, smiruju - a srca se doista, kad se Allah spomene, smiruju!” (Er-Ra’d, 28)

17. Sreća je “nusproizvod” pravilno organiziranog djelovanja.

“Mi čovjeka stvaramo da se trudi.” (El-Beled, 4)

Musliman i muslimanka će se truditi da sa svojim stilom života budu pozitivan primjer ljudima oko sebe, trudit će se da prepoznaju dobru priliku za da'wu, priliku za sabur i priliku za pomaganje drugih ljudi, osjećat će veliko zadovoljstvo nakon toga.

18. Ako nekom nešto želiš da dokažeš, znači da živiš zbog onoga kome želiš to da dokažeš. Ako živiš zbog sebe, onda nema potrebe da nekome nešto dokazuješ.

U vremenu u kojem živimo i raširenosti upotrebe društvenih mreža, opasnost pretvaranja i dokazivanja pred drugima je nažalost na vrhuncu. Islam nas uči da budemo zadovoljni s onim što imamo, da u imetku gledamo one ispod sebe, a u pogledu znanja i činjenja dobrih djela da se ugledamo na one bolje od nas.

“I one koji troše imanja svoja da se pred svijetom pokažu, a ni u Allaha ni u onaj svijet ne vjeruju. A kome je šejtan drug, zao mu je drug!” (En-Nisa, 38)

“Onima koji žele život na ovome svijetu i ljepote njegove - Mi ćemo dati plodove truda njihovog i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na onome svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i bit će uzaludno sve što su učinili.” (Hud, 15-16)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naziva prijetvornost malim širkom i upozorava da upravo zbog nje najviše strahuje za svoje sljedbenike: *“Najviše za vas strahujem od malog širka!”* Prisutni upitaše: *“Allahov Poslaniče šta je to mali širk?”*, a on odgovori: *“Prijetvornost!”* Na dan kada robovi budu nagrađivani za svoja djela, Uzvišeni Allah reći će: *‘Idite onima zbog kojih ste se pretvarali u svojim djelima na dunjaluku i pogledajte da li ćete kod njih naći nagradu!’* (Ahmed, rekao je Hejsemi: *“Prenosioci ovog hadisa su vjerodostojni“* Medžmeuz-zevaid)

“Na Sudnjem danu prvo će biti presuđeno čovjeku koji je poginuo kao šehid. Bit će doveden, pa će mu Allah predočiti sve blagodati u kojima je uživao, pa će ih on potvrditi, a onda će ga Allah upitati: Šta si zauzvrat iz zahvalnosti činio?’ *‘Borio sam se na Tvome putu sve dok nisam poginuo’, odgovorit će. ‘Lažeš! Borio si se kako bi se pričalo: Kako je hrabar! – i, eto, pričalo se!’*, reći će Allah. *Zatim će biti naređeno da ga vuku licem okrenutim prema zemlji sve dok ne bude bačen u Vatru.*

I čovjeku koji je stekao nauku i druge njoj podučavao te učio Kur'an. Bit će doveden pa će mu Allah predočiti sve blagodati u kojima je uživao, pa će ih on i potvrditi, a potom će ga Allah upitati: Šta si zauzvrat iz zahvalnosti činio?’ *‘Stjecao sam znanje i druge podučavao, te u Tvoje ime Kur'an učio!’*, reći će on. *‘Lažeš! Učio si nauku kako bi se pričalo: Učenjak! I učio si Kur'an, da bi govorili Učač! – i*

eto, pričalo se!', reći će Allah. Zatim će biti naređeno da ga vuku licem okrenutim prema zemlji sve dok ne bude bačen u Vatru.

I čovjeku kojeg je Allah obilno opskrbio i svakovrstan imetak mu darovao. Bit će doveden pa će mu Allah predočiti sve blagodati u kojima je uživao, pa će ih on i potvrditi, a potom će ga Allah upitati: 'Šta si zauzvrat iz zahvalnosti činio?' 'Nisam zaobišao ni jedan od načina na koje Ti voliš da bude udijeljeno a da baš u tu svrhu nisam u ime Tvoje sadaku podijelio!', odgovorit će, a Allah će reći: 'Lažeš! Dijelio si imetak kako bi se pričalo: Kako je darežljiv! - i eto, pričalo se!' Zatim će biti naređeno da ga vuku licem okrenutim prema zemlji sve dok ne bude bačen u Vatru." (Muslim)

19. Mašta - to je glas naših sposobnosti. Tako ja ne maštam da pjevam u operi. Nemam ni glas, ni sluh. A ako bih maštao, u skladu s tim mašta bi podgrjevala moje sposobnosti. Zbog toga bih se trudio da dospijem u operu. Samo treba razmišljati kako taj san ostvariti. Ovde je glavno ne žuriti, tada se snovi ostvaruju relativno brzo. Dobro je kad čovjek može da kaže o sebi sljedeće: "Ja se bavim samo pokušajima da ostvarim svoje snove."

Maštati, nadati se i imati velike snove je pohvalno podstiče čovjeka da se trudi i radi na sebi. Islam je toliko lijep, nema plafona znanosti, toliko je predivnih stvari koje možemo vidjeti i naučiti svakodnevno, iskoristimo priliku svakog novog dana za korak naprijed prema ostvarenju naših dunjalučkih i ahiretskih snova. **"Nadu u Allahovu milost gube samo oni koji su zabludjeli."** (El-Hidžr, 56.)

20. Bolje je komunicirati s dobrom knjigom, nego s praznim čovjekom.

Knjige su za naš um ono što su prozori za kuću, čitanje knjiga je pomalo izgubljena muslimanska vrlina koju trebamo oživiti. "Da naučim jedno poglavlje znanja, zatim podučim samo jednog muslimana, to mi je draže nego da imam čitav dunjaluk, pa ga podijelim na Allahovom putu." (Ibid, str. 53.) Drugom prilikom ističe: "Ne postoji ništa od onog što je Allah stvorio da je veličanstvenije kod Allaha i veće nagrade od izučavanja znanja. Ni hadžd, ni umra, ni džihad, ni sadaka..." (Ibn Redžeb Versetul Enbija, str. 36.)

Imam Ibn Šihab ez-Zuhri rhm, ističe: "Izučavanje sunneta bolje je od dvjesto godina ibadeta." (Ibn Asākir, Tārih Dimešk, 43/6. Također je rekao: "Niko nije obožavao Allaha s dobrim djelom poput znanja." (41 Abdur-Rezzāk, El Musannef, br. 20479.)

Prijatelj koji čita uvijek donosi plodove svog znanja razumijevanja i time nas obraduje ili utješi, prazan čovjek stagnira, ne zanima se puno ni za svoje stanje, a kamoli za naše.

Ella S.

Izvor: n-um.com